

INTERVIU ACORDAT ZIARULUI BURSA

-11 noiembrie 2009-

Lucian Croitoru

- 1. Înainte de criza politică, semnalele transmise de Banca Națională erau că autoritățile și-au făcut datoria, prin încheierea acordului cu FMI. Acum, BNR a început să transmită semnale negative la adresa autorităților. Care sunt pericolele în această perioadă ca urmare a neîncasării tranșelor de la FMI și UE?**

Astăzi, suntem într-o situație dificilă. Starea financiară a țării este afectată considerabil de criza politică. Consecințele neîndeplinirii angajamentelor din acorduri pot fi similare sau mai grave decât cele care ar fi apărut dacă acordurile nu ar fi fost perfectate. Ele afectează atât populația și firmele, cât și statul. Amânarea tranșelor face ca nevoia de finanțare a sectorului bugetar să crească.

Neîncasarea tranșelor pune din nou presiuni pe leu. Deprecierea leului din această cauză ar echivala cu pierderea de importante resurse financiare în multe sectoare, inclusiv în sectorul gospodăriilor. Deja leul este sub presiune. Acest lucru s-a văzut în scăderea valorii leului cu aproape 2.4 procente în octombrie. Mai mult, economiile în valută ale populației au crescut în detrimentul economiilor în lei. Aceste tendințe arată scăderea încrederii populației în perspectiva implementării reformelor necesare. Mai trebuie adăugate implicațiile derivând din creșterea nevoilor de finanțare ale statului...

- 2. ...Este adevărat că avem nevoie de 5 miliarde de euro până la finalul anului? Dacă da, cum a urcat această sumă?**

Creșterea nevoii de finanțare ar putea apărea numai dacă nu se respectă angajamentele României asumate în acordurile cu UE, FMI și BM. Această creștere ar putea apărea pe două rute. Prima este aceea că neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere a angajamentelor are costuri. De exemplu, amânarea măsurilor urgente de reducere a salariilor, măsurile de reducere a cheltuielilor curente (inclusiv la nivelul autorităților locale și a entităților descentralizate), și a cheltuielilor de capital ar produce cheltuieli suplimentare de aproximativ 0.7 procente din PIB. A doua rută este cea care rezultă din modelul de cheltuieli al lunilor noiembrie și decembrie, model instituit în ultimii ani. Fără disciplina impusă de acorduri, cheltuielile efectuate în aceste luni au echivalat cu 0.5-3 procente din PIB. Dacă admitem că această creștere furnizează încă 0.7 procente din PIB, atunci în termeni absoluți ar fi o nevoie de finanțare suplimentară de 1.6

miliarde de euro. Așa s-ar ajunge la aproximativ 5 miliarde de euro. Dar să sperăm ca nu va fi cazul în practică.

3. De unde poate țara noastră face rost de bani și în ce condiții?

Amânarea finanțării este greu de compensat cu împrumuturi private externe în volumul necesar și la costuri acceptabile. Dar, este la fel de dificil de obținut un împrumut pe piața internă. Chiar și numai o cerere de 3,5 miliarde de euro va determina schimbări în comportamentul potențialilor finanțatori. Ei ar putea exploata situația dificilă a bugetului public. Costul finanțării ar putea crește rapid chiar fără ca sumele oferite să fie la nivelul dorit de guvern.

Perioadele pentru care împrumuturile ar fi acordate ar scădea drastic. Curba randamentelor s-ar putea inversa, ceea ce s-ar traduce în creșterea datoriilor pe termen scurt. Cu greu ar putea fi oprită spirala ratelor dobânzii, care se va reflecta în creșterea cheltuielilor bugetare cu dobânzile. Creșterea ratelor dobânzii acum, în perioada crizei, ar afecta, de asemenea, și procesul de creditare a sectorului privat, care s-a reluat recent foarte timid. Aceasta ar amâna în mod semnificativ procesul de reluare a creșterii economice. Mai rău, rate relativ mari ale dobânzii ar coexista cu presiuni de depreciere a monedei naționale, ceea ce ar putea afecta negativ inflația. Această evoluție nu ar întârzia să afecteze și situația sectorului financiar, având în vedere ponderea ridicată a creditelor în valută în totalul creditelor acordate sectorului privat.

Mulți ar putea spune că această viziune este prea pesimistă și că BNR ar putea acționa astfel încât unele dintre consecințele menționate aici de mine să fie contracarate. Este adevărat că, de multe ori, BNR a fost nevoită să „repare” derapajele altor politici. Toate aceste reparații au avut însă costuri mari. Cred că astăzi nu ne mai permitem aceste costuri fără a periclita obiectivul adoptării euro în 2015.

4. Există pericolul ca această criză politică să o prelungească pe cea economică și revenirea pe creștere să fie întâziată față de celelalte state?

Da, acest pericol este real. Criza politică actuală întârzie în mod major cuplarea economiei românești la trendul de revenire a creșterii economice mondiale. În ultimul timp au început să se vadă semne ale ieșirii din criză în SUA, China, unele țări cu economii mari din Europa etc. Factorii care au dus la apariția semnelor pozitive au fost mai întâi stimulii fiscali și monetari. Acum ei sunt înlocuiți de refacerea încrederii, care are șanse să se refacă înainte de epuizarea stimulilor fiscali. Odată refăcută încrederea, tot mai mulți agenți economici vor decide creșterea consumului și a investițiilor.

Ar fi de dorit ca economia mondială să influențeze economia României, grăbind reluarea creșterii economice. Din nefericire, criza politică împiedică acest lucru, în primul rând în ceea ce privește refacerea încrederii, și implicit în ceea ce privește finanțarea externă. De refacerea încrederii depind multe lucruri, inclusiv reluarea creditării sectorului privat, care este un factor important pentru ieșirea din recesiune. Astăzi, în condițiile în care economia mondială ar putea să-și revină curând și, odată cu ea și cea românească, respectarea condițiilor acordurilor cu instituțiile menționate reprezintă un obiectiv critic pentru România. Este critic pentru că respectarea angajamentelor conduce la reinstituirea încrederii.

5. Care sunt efectele negative ce derivă din faptul că piața pare să nu mai reacționeze la politica monetară a BNR?

Nu pot să spun că piața nu răspunde la politica monetară. Spun doar că există factori care au împiedicat menținerea ratelor dobânzii de pe piața monetară la nivelul dobânzii de politică monetară. Vă aduceți aminte că BNR a fost criticată pentru faptul că reduce rata dobânzii de politică monetară cu pași prea mici. Astăzi este clar că prudența era necesară. Mai mult, am fost nevoiți să facem o pauză în reducerea ratei dobânzii deoarece, pe termen scurt, se prefigurează presiuni inflaționiste. La acumularea acestor presiuni contribuie în principal trei factori: (i) creșterile preconizate ale accizelor începând cu 1 ianuarie 2010; (ii) accentuarea riscurilor legate de politicile fiscală și de venituri în contextul crizei politice; și (iii) tendința de menținere a diferenței dintre ratele dobânzilor interbancare și rata dobânzii de politică monetară. Dar există o circularitate aici: diferența menționată a crescut pe măsură ce au crescut nevoile de finanțare a deficitului bugetar în octombrie și noiembrie 2009. În concluzie, sunt două consecințe: presiunile inflaționiste și costul ridicat al finanțării cheltuielilor bugetare.

6. Cum privește FMI situația din țara noastră? Există pericolul întreruperii acordului cu FMI?

FMI are multă experiență. Știe că turbulențele politice pot fi costisitoare, inclusiv prin incertitudinile pe care le generează. Știe că pentru îndeplinirea angajamentelor dintr-un acord este nevoie de voință politică. Cred că echipa de negociere se va întoarce imediat ce vom avea un guvern cu puteri depline. În ceea ce privește pericolul ca acordul să fie întrerupt, vă pot spune că acest pericol există. El se materializează dacă nu îndeplinim angajamentele asumate.

7. Cum vedeți acum experiența pe care ați avut-o cu politicienii? Regrețați că ați acceptat propunerea lui Traian Băsescu? Lumea se aștepta să veniți cu un Guvern de tehnocrați. De ce nu ați făcut-o?

Nu regret că am acceptat să fiu desemnat ca prim-ministru. Am acceptat această nominalizare într-o perioadă foarte grea din punctul de vedere economic pentru țară. Cred că acest lucru este important.

După parerea mea este o naivitate să crezi că un guvern, mai ales în momente de criză, poate să fie făcut exclusiv din tehnocrați. Eu am spus de la început că sunt adeptul unui [guvern](#) politic. Nu știu cum a apărut ideea că eu aș lucra pentru formarea unui "guvern de tehnocrați". Presa a preluat această idee, a rostogolit-o și a transformat-o în "adevăr" .

Cu bună credință, am încercat să formez un guvern din politicieni tehnocrați de la toate partidele din Parlament. Cunosc mulți specialiști în jurul domnilor Antonescu, Bella, Geoană, Pambuccian, așa cum cunosc și mulți politicieni tehnocrați din jurul domnului Băsescu. Am vrut să fac un guvern în care să activeze acești politicieni care sunt și foarte buni specialiști. Dar am primit ca răspuns doar recomandarea să imi depun mandatul. Am fost nevoit să mă rezum doar la o parte a spectrului politic.

8. Care este, în acest moment, situația economică pe plan internațional? Ar putea veni de aici salvarea noastră?

Am menționat deja apariția semnelor pozitive în economii importante pentru economia mondială. În aceste țări, actorii economici încep să îndrăznească să aibă din nou încredere, iar încrederea are șanse să se refacă înainte de epuizarea stimulilor fiscali. Odată refăcută încrederea, tot mai mulți agenți economici vor decide creșterea consumului și a investițiilor. Injecțiile monetare făcute anterior de băncile centrale se vor transforma în credit acordat sectorului privat, ceea ce va susține creșterea globală.

Permiteți-mi să amintesc că, în principal, au existat patru canale prin care criza internațională a afectat România: comerțul, finanțarea externă, încrederea și cursul de schimb. Simetric, ar fi de dorit ca economia mondială să influențeze economia României pe aceleași canale, grăbind reluarea creșterii economice. Cred că după încheierea crizei politice, va trebui lucrat pentru implementarea reformelor. Aceasta va reface încrederea în economie românească și, implicit, va conduce la reluarea finanțării externe.